

**PROGRAM WSPARCIA
I ROZWOJU
EDUKACJI KULTURALNEJ W ŁODZI**

L | U D Z I E

O | D W A G A

D | Z I A Ł A N I A

Z | W I A ą Z K I

Spis treści

I.	EDUKACJA KULTURALNA – PO CO I DLA KOGO?	3
II.	NA JAKIEJ PODSTAWIE? – RAMY PRAWNE PROGRAMU	4
III.	CO SIĘ DZIEJE? – ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY	5
IV.	WYZWANIA – PRZED CZYM STOI REALIZATOR?	7
V.	MISJA – EDUKACJA DO UDZIAŁU W KREACJI.....	8
VI.	CELE STRATEGICZNE – CO I JAK ZROBIĆ?.....	8
a)	CEL STRATEGICZNY NR 1	8
b)	CEL STRATEGICZNY NR 2	9
c)	CEL STRATEGICZNY NR 3	10
d)	CEL STRATEGICZNY NR 4	11
VII.	CO DALEJ? – CELE W DŁUŻSZEJ PERSPEKTYWIE	12
VIII.	REALIZATORZY – KTO W PROGRAMIE?	12
IX.	ODBIORCY – KTO ZYSKA?.....	19
X.	JAKIE NARZĘDZIA? – PROMOCJA I KOMUNIKACJA.....	20
XI.	ZA CO? – FINANSOWANIE PROGRAMU.....	21
XII.	KIEDY TO SIĘ ZACZĘŁO? – PROCES TWORZENIA PROGRAMU	21
XIII.	AUTORYTETY – LITERATURA PRZEDMIOTU	22
XIV.	SŁOWNIK WYBRANYCH POJĘĆ.....	24

Bez względu na to, czy o tym wiemy i czy tego chcemy, nasze życie jest dziełem sztuki. Aby przeżywać je zgodnie z wymogami sztuki, musimy wzorem innych artystów, stawiać sobie wyzwania, które (przynajmniej w chwili, gdy je sobie stawiamy) wydają się niedosiężne. Musimy obierać sobie cele, które (przynajmniej w chwili, gdy je obieramy) przerastają nasze siły. Musimy wyznaczać sobie standardy doskonałości, które (przynajmniej w świetle naszych dotychczasowych osiągnięć) wydają się nam absolutnie niemożliwe do osiągnięcia.

Musimy chcieć niemożliwego. Bez żadnych gwarancji, nie znajdując oparcia w krzepiących a wiarygodnych prognozach, możemy tylko żywić nadzieję, że dzięki długim i uporczywym staraniom zdołamy któregoś dnia sprostać owym standardom, osiągnąć owe cele i dorosnąć do owych wyzwań.

Zygmunt Bauman, *Sztuka życia*

I. EDUKACJA KULTURALNA – PO CO I DLA KOGO?

Bez kultury nie ma świadomego, pełnego poczucia własnej wartości i dumnego ze swojego miasta mieszkańca Łodzi. To od niej zależy także charakter relacji z innymi oraz umiejętności, kompetencje i zdolność twórczego działania. Należy również pamiętać, że dzięki zależnościom kultury i edukacji istnieje sposobność wzrostu kapitału ludzkiego, a co za tym idzie rozwoju społecznego.

Nie zawsze pamięta się o tych zależnościach. Jednak rosnące znaczenie i rola edukacji kulturalnej we współczesnym świecie nie pozostawiły obojętnymi na to władz Łodzi. Spowodowały podjęcie działań zmierzających do wzmocnienia jej pozycji w polityce kulturalnej Miasta, wypracowania standardów oraz skonsolidowania działań z nią związanych.

Już w 2016 roku rozpoczęto pierwszy etap działań zmierzających do ogłoszenia w mieście programu edukacyjnego nawiązującego do jednego ze strategicznych celów Polityki Rozwoju Kultury 2020+ dla Miasta Łodzi¹ tj. „wdrożenie międzysektorowego miejskiego programu edukacyjnego obejmującego wspólne działania miejskich instytucji kultury, placówek oświatowych i organizacji pozarządowych”. Jednym z głównych zadań Programu jest motywowanie łódzkiego środowiska kultury do podejmowania różnorodnych działań edukacyjnych, w tym propagowania nowoczesnych form edukacji, także tych o charakterze animacyjnym. Szczególny nacisk położono na:

- wspieranie szeroko pojętej aktywności twórczej jednostki i jej kreatywności;
- nabywanie i pogłębianie kompetencji przez mieszkańców Łodzi w dedykowanych im interdyscyplinarnych działaniach edukacyjnych łączących kulturę, sztukę i wiedzę społeczną w celu budowania i rozwijania kapitału kulturowego oraz społecznego;

¹ „Polityka Rozwoju Kultury 2020+ dla Miasta Łodzi” przyjęta Uchwałą Nr LIX/1252/13 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Polityki Rozwoju Kultury 2020+ dla Miasta Łodzi” zaktualizowana Uchwałą Nr LXXV/2049/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 19 września 2018 r. w sprawie aktualizacji „Polityki Rozwoju Kultury 2020+ dla Miasta Łodzi”.

- edukację estetyczną mieszkańców Łodzi i edukację poprzez sztukę w celu przygotowania do świadomego i krytycznego odbioru tej ostatniej;
- budowanie tożsamości Łodzian, kształtowanie w nich wrażliwości na wielokulturowość;
- popularyzację i upowszechnianie kultury oraz promocję wysokiej jakości ofert edukacyjnych.

Takie działania, służące budowaniu twórczego, aktywnego społeczeństwa rozwijane będą przy stałej obecności i aktywnej współpracy realizatorów i odbiorców Programu. Inspiracja modelowymi przykładami płynącymi z różnych miast Polski stawia przed nimi odważne cele po to, by wdrażać i rozwijać w Łodzi najlepsze rozwiązania w zakresie edukacji kulturalnej.

Na potrzeby Programu przyjęto definicję kultury, mającą odniesienie zarówno do humanistycznego, antropologicznego, jak i socjologicznego jej rozumienia – łączącą w sobie podejście wielu autorytetów z dziedzin z nią związanych. Kultura zatem to „określony sposób życia, który wyraża pewne znaczenia i wartości nie tylko w sztuce i nauce, ale także w stworzonych przez zbiorowość instytucjach i codziennym zachowaniu”. Rozpatrywana z tej perspektywy edukacja kulturalna to tyle, co przygotowanie człowieka do pełnego uczestnictwa w życiu określonej zbiorowości, lub szerzej – „edukacja do bardziej świadomego uczestnictwa w kulturze, która dostarcza narzędzi zarówno do samodzielnego, krytycznego, pogłębionego rozumienia sensów poszczególnych wytworów kulturowych, jak i do samoświadomego, sprawczego działania w sieci społeczno-kulturowych relacji”. Takie rozumienie definicji kultury i edukacji kulturalnej determinuje przyjęte w Programie cele strategiczne i metody działania.

Program jest pierwszym tego typu dokumentem operacyjnym w Łodzi, stanowiącym drogowskaz do realizacji zadań edukacyjnych dla wszystkich typów miejskich instytucji kultury, organizacji pozarządowych z sektora kultury współpracujących z Wydziałem Kultury i Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Łodzi, łódzkich placówek oświatowych oraz niezależnych twórców, edukatorów i animatorów. Dokument jest efektem pracy zespołu eksperckiego, który stworzył jego założenia. Program zakłada realizację zadań na lata 2019-2021 z perspektywą dalszego rozwoju. Niniejszy dokument, mimo usystematyzowanej struktury, pozostaje „otwarty”. Kultura w nim zdefiniowana nie stanowi monolitycznego tworu dającego wpisać się w sztywne ramy, jest płynna, dynamiczna i podlega nieustannym przemianom. Program zakłada uważną obserwację zachodzących zmian oraz dostosowywanie poszczególnych zadań do zmieniających się warunków i potrzeb w odniesieniu do stanu łódzkiej kultury oraz oczekiwań mieszkańców Łodzi.

II. NA JAKIEJ PODSTAWIE? – RAMY PRAWNE PROGRAMU

Program Wsparcia i Rozwoju Edukacji Kulturalnej w Łodzi jest komplementarną częścią i jednym z programów operacyjnych Polityki Rozwoju Kultury 2020+ dla Miasta Łodzi, a bezpośrednim punktem wyjścia do jego powstania były poniższe cele wymienione w dwóch politykach sektorowych:

1. Polityka Rozwoju Kultury 2020+ dla Miasta Łodzi

- a) cel strategiczny UCZESTNIK: podniesienie poziomu uczestnictwa w kulturze i rozwijanie kompetencji odbiorców:
- cel operacyjny: zwiększenie uczestnictwa mieszkańców miasta w kulturze,

- cel operacyjny: rozwijanie kompetencji kulturowych mieszkańców poprzez edukację kulturalną: *stworzenie międzysektorowego miejskiego programu edukacyjnego obejmującego wspólne działania miejskich instytucji kultury, placówek oświatowych i organizacji pozarządowych,

b) cel strategiczny ZARZĄDZANIE: wdrażanie innowacyjnych i efektywnych modeli organizacji kultury:

- cel operacyjny: profesjonalizacja: *podnoszenie kompetencji zawodowych kadry kultury,
- cel operacyjny: *poprawa dostępności, różnorodności i innowacyjności oferty kulturalnej.²

2. Polityka Rozwoju Edukacji dla Miasta Łodzi 2020+:

- cel strategiczny: szkoły i placówki oświatowe o wysokim poziomie kształcenia, opieki i wychowania.

Ponadto dokument odwołuje się do całej **Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+**, a bezpośrednio do jednego z jej filarów: „**SPOŁECZEŃSTWO I KULTURA Łódź aktywna, ucząca się i twórcza** – wzrost poziomu kapitału społecznego i kulturowego dzięki rozwojowi edukacji, wzmocnieniu aktywności mieszkańców i zwiększeniu poziomu partycypacji społecznej” i następujących celów strategicznych i operacyjnych:

1. Miasto – dobro wspólne – zbudowanie wysokiej jakości kapitału społecznego oraz partycypacji obywatelskiej łodzian.

- wsparcie działań organizacji społecznych na rzecz likwidacji łódzkich obszarów niedostatku i wykluczenia, w tym służących edukacji oraz włączeniu społecznemu – zwłaszcza najmłodszych, a także aktywizacji osób niepełnosprawnych.
- edukacja służąca rozwojowi kapitału społecznego, prowadzona wśród najmłodszych łodzian.

2. Kultura u podstaw – zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze dzięki efektywnemu wykorzystaniu potencjału kulturalnego i kreatywnego Łodzi.

- upowszechnianie dostępu do kultury i działań kulturotwórczych, które zakładają zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w kulturze, lepsze wykorzystanie potencjału kulturowego Miasta (w tym zasobów instytucji kultury),
- powiązanie działań kulturotwórczych z procesami rewitalizacji społecznej i programami wyrównywania szans najmłodszych łodzian wraz ze zwróceniem uwagi na kulturową aktywizację pokolenia 60+,
- podjęcie współpracy między placówkami edukacyjnymi, instytucjami społeczno-kulturalnymi, organizacjami pozarządowymi, artystami i niezależnymi animatorami,
- wspieranie kształcenia na rzecz edukacji obywatelskiej i kulturalnej,
- rozwój kapitału kulturowego i kreatywnego tworzącego atrakcyjność Miasta jako miejsca zamieszkania dla nowych mieszkańców.

III. CO SIĘ DZIEJE? – ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY

² * Cele do realizacji bezpośrednio poprzez Program.

Na podstawie przeprowadzonego w pierwszej połowie 2017 roku badania poświęconego prowadzonym w Łodzi działaniom z zakresu edukacji kulturalnej, pracy edukatorów, animatorów i pedagogów, inwentaryzacji zasobów w miejskich instytucjach kultury, łódzkich placówkach oświatowych, organizacjach pozarządowych współpracujących z Wydziałem Kultury Urzędu Miasta Łodzi przygotowano opracowania, które podczas pracy zespołu ekspertów (powołanego w drugiej połowie 2017 roku) posłużyły do zdiagnozowania problemów, z którymi boryka się zarówno sektor kultury jak i sektor edukacji:

- powielanie schematycznych propozycji edukacyjnych (mimo dużej liczby ofert);
- niedobór inicjatyw związanych z pobudzaniem kreatywności, zarówno w sektorze kultury jak i oświaty;
- brak badań i analiz identyfikujących specyfikę otoczenia społecznego, w którym funkcjonują miejskie instytucje kultury;
- brak systemowej współpracy między łódzkim sektorem kultury a sektorem oświaty, (niewystarczająca współpraca instytucji kultury z placówkami oświatowymi oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze kultury, mała liczba wspólnych projektów, rozproszenie lokalnego środowiska kultury);
- brak usystematyzowania działań z zakresu edukacji kulturalnej prowadzonych przez miejskie instytucje kultury, organizacje pozarządowe działające na terenie Łodzi i łódzkie placówki oświatowe (w przeważającej liczbie tych ostatnich brak programów edukacji kulturalnej);
- deficyt zajęć edukacyjnych i animacyjnych dedykowanych osobom dorosłym;
- brak aktywności w kulturze dużego odsetka mieszkańców Łodzi (w szczególności z obszarów rewitalizowanych) zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie;
- brak przygotowania instytucji kultury do pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem i wykluczonymi społecznie; deficyty kompetencji zawodowych kadr kultury w zakresie animowania działań skierowanych do tego typu odbiorców;
- krótkotrwałość i jednorazowość inicjatyw edukacyjnych;
- niewystarczająca diagnoza potrzeb odbiorców – oferta nie jest przygotowywana przy ich aktywnym udziale;
- brak ciała o charakterze koordynującym działania edukacyjne, którego zadaniem byłoby określanie priorytetów, inicjowanie i pogłębianie współpracy, wypracowywanie zasad partnerstwa wśród realizatorów Programu;
- brak systemowego wsparcia i szkoleń służącego rozwojowi kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się edukacją kulturalną;
- niedobór punktów dystrybuujących informacje na temat ofert, produktów łódzkiej kultury i działań kulturotwórczych;
- niedostosowanie sposobu realizacji edukacji kulturalnej oraz jej upowszechniania do szybkich zmian w technologiach komunikacyjnych oraz powiązanych z nimi zmian społecznych;
- niewystarczająca liczba animatorów do realizacji projektów edukacyjnych w miejskich instytucjach kultury;
- zbyt mała ilość środków finansowych na edukację kulturalną – brak spójnej polityki ich dystrybucji i systemu monitorowania;

- brak dostatecznej świadomości korzyści płynących z posiadania kompetencji kulturowych u różnych grup odbiorców;
- niewystarczająca baza infrastrukturalna (min. pracownie twórcze, sale teatralne, etc.), zarówno w instytucjach kultury jak i placówkach oświatowych;
- niewystarczająca jakość oferty adresowanej przez organizacje pozarządowe i podmioty komercyjne do placówek oświatowych;
- brak formalnej możliwości certyfikowania dobrych praktyk edukacyjnych w dziedzinie kultury;
- brak poczucia profesjonalizacji zawodu wśród edukatorów i animatorów, brak pewności zatrudnienia związany z jednorazowością inicjatyw edukacyjnych.

Powyżej przedstawione problemy posłużyły za punkt wyjścia w opracowaniu czterech celów strategicznych i głównych zadań do realizacji w trakcie wdrażania Programu.

IV. WYZWANIA – PRZED CZYM STOI REALIZATOR?

1. Podstawowym wyzwaniem w realizacji Programu jest zmiana myślenia o edukacji kulturalnej i sposobach jej prowadzenia. Wymaga to działań uświadamiających znaczenie edukacji kulturalnej zarówno w szkolnictwie systemowym, jak i edukacji nieformalnej, a także wysiłków na rzecz silniejszego włączenia jej w ofertę miejskich instytucji kultury, łódzkich placówek oświatowych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających na terenie Łodzi.
2. Drugim wyzwaniem jest dostęp do edukacji kulturalnej. Docelowo odbiorcą Programu powinien być ogół mieszkańców Łodzi, czyli wszystkie grupy wiekowe i społeczne. Zwiększy to szanse na pełniejszą partycypację w kulturze i życiu społecznym mieszkańców miasta, niezależnie od tego, kim są, z jakich środowisk się wywodzą i w jakiej sytuacji się znajdują. Mimo że, główny nacisk w zadaniach na lata 2019-2021 położono na systemowe rozwijanie współpracy z sektorem oświaty (przedszkola, szkoły podstawowe, ponadpodstawowe i inne placówki oświatowe), osoby dorosłe, w tym seniorzy, będą pośrednimi odbiorcami Programu – jako rodzice, prawni opiekunowie, dziadkowie, uczestnicy projektów międzypokoleniowych. W miarę realizacji Programu i w dalszej perspektywie czasowej (2021+) zakłada się jego rozszerzenie także o działania skierowane do osób, które zakończyły już systemową edukację – inspirując się założeniami i rekomendacjami europejskiego programu „Uczenie się przez całe życie” (LLP – Lifelong Learning Programme).
3. Kolejnym z wyzwań jest nawiązanie współpracy z łódzkimi szkołami o profilach artystycznych i wyższymi uczelniami artystycznymi podległymi Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego – wypracowanie działań włączających je w realizację Programu.
4. Ważnym wyzwaniem jest zmiana funkcjonującego w wielu placówkach oświatowych przekonania, że kierowana do nich oferta komercyjna, nie zawsze spełniająca standardy jakościowe, gwarantuje pełne uczestnictwo w kulturze.
5. Poważnym wyzwaniem w realizacji Programu jest niwelacja deficytów w obszarze kompetencji kulturowych wśród dorosłych mieszkańców miasta Łodzi zagrożonych wykluczeniem

i wykluczonych społecznie wywodzących się ze środowisk zdegradowanych społecznie i rodzin dysfunkcyjnych.

6. Równie istotnym wyzwaniem jest dążenie do poprawy warunków pracy sektora kultury i oświaty, których zajęcia związane są z edukacją kulturalną.

V. MISJA – EDUKACJA DO UDZIAŁU W KREACJI

Misja Programu „**EDUKACJA DO UDZIAŁU W KREACJI**” wynika z założeń programowych i wiąże się z priorytetowymi wyzwaniami przedstawionymi w dokumencie. Prowadzona zgodnie z nią edukacja kulturalna służyć będzie rozwijaniu potrzeb twórczego, świadomego i aktywnego uczestnictwa w kulturze, zwiększaniu kompetencji kulturowych mieszkańców Łodzi potrzebnych do pełnego uczestnictwa w życiu lokalnej wspólnoty.

Hasło **LUDZIE → ODWAGA → DZIAŁANIA → ZWIĄZKI** opisuje charakter Programu opartego na dialogu sztuki, kultury, oświaty i samorządu, w wyniku którego wspólnie realizowane będą przez twórców kultury, ekspertów, animatorów, artystów, pedagogów i urzędników odważne, twórcze i innowacyjne projekty edukacyjne.

Założenia programowe stanowiące załącznik nr 1 są komplementarną częścią Programu i punktem odniesienia dla realizacji kolejnych wyznaczanych w nim celów strategicznych i zadań.

VI. CELE STRATEGICZNE – CO I JAK ZROBIĆ?

Opisane cele strategiczne korespondują ze sobą, tworząc całościowy układ i w realizacji Programu należy rozpatrywać je kompleksowo. Wyłączenie któregoś z nich wpłynie negatywnie na efektywność Programu.

a) CEL STRATEGICZNY NR 1 KREACJA I KOOPERACJA

Cel strategiczny nr 1 jest celem nadrzędnym, który determinuje pozostałe cele i zadania. Wynika on z pedagogiki twórczości i wywodzącej się z niej koncepcji „**pomocy w tworzeniu**”, której głównym priorytetem jest wychowanie dzieci, młodzieży i dorosłych do twórczości oraz pomoc osobom i grupom w tworzeniu i rozwijaniu postawy twórczej. Cel zakłada planowe, systematyczne oddziaływanie na człowieka i grupę w każdej dziedzinie życia społecznego poprzez:

- a) inspirowanie zdolności twórczych,
- b) usuwanie barier uniemożliwiających twórczość,
- c) rozwijanie wiedzy i umiejętności niezbędnych w twórczym myśleniu i działaniu.

Wyżej wymieniony cel jest z jednej strony emanacją strategicznych haseł „Łódź kreuje” oraz „Kreatywna Łódź”, z drugiej zaś narzędziem realnego wsparcia ich dalszej realizacji oraz pomocą

w konsekwentnym budowaniu miasta otwartego na kreatywność i przyjaznego twórcom w rozumieniu twórczych obywateli Łodzi.

ZADANIA NA LATA 2019-2021 ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CELU STRATEGICZNEGO NR 1

1. Przeprowadzenie cykli szkoleniowych przeznaczonych dla realizatorów Programu w oparciu o cel strategiczny nr 1, służących pobudzaniu i rozwijaniu ich potencjału kreatywnego.
2. Udzielanie dotacji celowych służących min. poszerzaniu oferty edukacyjnej, promocji uczestnictwa w życiu kulturalnym, edukacji estetycznej i edukacji poprzez sztukę, przygotowaniu do krytycznego odbioru tej ostatniej, rozwijaniu wartości obywatelskich oraz wzmocnieniu łódzkiej tożsamości.
3. Realizacja otwartych konkursów ofert z wyodrębnieniem zadań z zakresu edukacji kulturalnej zgodnych z założeniami programowymi i celem strategicznym nr 1.
4. Opracowanie założeń w oparciu o ideę celu strategicznego nr 1 i wdrożenie programu grantowego ze wsparciem tutorskim dla miejskich instytucji kultury, łódzkich placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, niezależnych edukatorów, animatorów i artystów.
5. Opracowanie zasad funkcjonowania programu pn. „Świetlice kultury” polegającego na realizacji przez łódzkich artystów autorskich programów służących pobudzaniu kreatywności dzieci i młodzieży i przystąpienie do jego wdrażania w łódzkich placówkach oświatowych.

b) CEL STRATEGICZNY NR 2 PARTYCYPACJA I DIALOG

Cel zakłada dostosowanie działań do rzeczywistych potrzeb jego realizatorów oraz odbiorców dzięki dialogowi na osi kultura – sztuka – oświata – samorząd na rzecz prowadzenia procesu opisanego w założeniach programowych. Tak rozumiana partycypacja to proces prowadzący do uczynienia samego środowiska odpowiedzialnym za kształtowanie i realizację Programu. Cel zakłada stworzenie mechanizmów, które sprawią, iż Program jest kształtowany, rozwijany, doskonalony przez samo środowisko animacyjne i edukacyjne, ale we współpracy z władzami samorządowymi, instytucjami kultury i innymi podmiotami. Oznacza to, iż dokument formułuje jedynie mechanikę, zasady funkcjonowania Programu, które wymagają uszczegóławiania i rozwijania przez samo środowisko.

Szerokie włączenie przedstawicieli sektorów kultury, oświaty i samorządu w kształtowanie i realizację Programu skutkować winno rosnącą z nim identyfikacją. Efektem będzie skuteczniejsze upowszechnianie dostępu do kultury i działań kulturotwórczych poprzez systemowe i systematyczne stymulowanie, wspomaganie i tworzenie warunków do zbiorowej i indywidualnej aktywności kulturalnej mieszkańców Łodzi.

ZADANIA NA LATA 2019-2021 ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CELU STRATEGICZNEGO NR 2

1. Tworzenie sieci współpracy oraz budowanie partnerstw w celu osiągnięcia strategicznych celów Programu.
2. Powołanie struktur organizacyjnych Programu, w szczególności Rady Programu, której podstawowym zadaniem będzie określanie priorytetów szkoleń, warsztatów, programów

dotacyjnych – służących realizacji jego misji i celów; inicjowanie i pogłębianie współpracy, wypracowywanie zasad partnerstwa wśród realizatorów Programu.

3. Pozyskiwanie do merytorycznej współpracy ekspertów pełniących role doradcze, edukacyjne, animacyjne, diagnostyczne i ewaluacyjne.
4. Opracowanie i wdrożenie programu grantowego realizującego ideę współpracy międzysektorowej i wspólnych projektów twórczych miejskich instytucji kultury, łódzkich placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, niezależnych edukatorów, animatorów i artystów opartego na koncepcji „pomocy w tworzeniu”.
5. Organizacja spotkań informacyjnych, w szczególności dla nauczycieli, rodziców, prawnych opiekunów dzieci i młodzieży pokazujących znaczenie edukacji kulturalnej.
6. Promocja misji Programu, działań edukatorów, twórców i animatorów kultury, prowadzenie działań popularyzujących dobre praktyki, w tym internetowej bazy dokumentującej efekty pracy, jakie przynosi edukacja kulturalna, z uwzględnieniem przewodnika po ofercie działań z jej zakresu.
7. Prowadzenie subdomeny na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi zawierającej bieżące informacje na temat Programu.
8. Realizacja corocznych konferencji tematycznych, forów wymiany doświadczeń, sympozjów, etc.

**c) CEL STRATEGICZNY NR 3
JAKOŚĆ PRACY KADR KULTURY I OŚWIATY**

Zadaniem Programu jest udzielanie wsparcia edukatorom, pedagogom i animatorom kultury, w szczególności poprzez inicjatywy przeciwdziałające zjawisku wypalenia zawodowego, tworzenie mechanizmów rozwoju zawodowego oraz promowanie ich pracy. Realizacja tego celu przyniesie realną poprawę jakości pracy określonych grup zawodowych pracujących w Łodzi, co jest jednym z priorytetów Strategii Zintegrowanego Rozwoju Łodzi 2020+.

ZADANIA NA LATA 2019-2021 ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CELU STRATEGICZNEGO NR 3

1. Prowadzenie systematycznych badań diagnozujących potencjał oraz potrzeby związane z podnoszeniem kompetencji zawodowych kadr kultury i oświaty w Łodzi.
2. Przygotowanie diagnozy warunków pracy instruktorów i animatorów kultury w miejskich instytucjach kultury, pedagogów realizujących zadania z zakresu edukacji kulturalnej w łódzkich placówkach oświatowych oraz animatorów z organizacji pozarządowych.
3. Projektowanie, planowanie i organizacja stałych cykli warsztatów, szkoleń i innych form rozwoju umiejętności oraz upowszechniania wiedzy na temat edukacji kulturalnej skierowanych do kadr kultury i oświaty.
4. Stworzenie stałych rozwiązań o charakterze doradczym oraz form tutoringów dla osób zajmujących się edukacją kulturalną.
5. Podniesienie prestiżu pracy kadr kultury i oświaty poprzez ustanowienie dorocznej nagrody i przyznawanie jej osobom dbającym o wysoką jakość edukacji kulturalnej oraz realizującym

działania edukacyjne w sposób innowacyjny i wartościowy zarówno artystycznie, jak i społecznie.

6. Opracowanie zasad i wdrożenie w miejskich instytucjach kultury i w placówkach oświatowych cyklicznych praktyk i staży dla studentów kierunków pedagogiczno-artystycznych, kulturoznawczych, etc. , w celu umożliwienia młodym kadrom poznania specyfiki pracy w danej branży oraz wejścia na rynek pracy w danym środowisku zawodowym.
7. Realizacja corocznych konferencji tematycznych, sympozjów, forów wymiany doświadczeń, etc.
8. Opracowanie zasad i przystąpienie do wdrażania programu wyposażania pracowni twórczych, w celu podniesienia jakości realizowanych ofert edukacyjnych oraz komfortu pracy kadr kultury i oświaty (działanie infrastrukturalne).

d) CEL STRATEGICZNY NR 4 SAMOUCZENIE

Realizacja Programu zakłada stałe analizowanie złożonych procesów kulturowych, w których uczestniczą różnorodne podmioty z zarówno z sektora kultury, jak i oświaty. W związku z tym niezbędna jest cykliczna autoewaluacja służąca refleksji, czyli namysłowi nad własną działalnością. Analizowanie procesów i działań w konfrontacji z uzyskiwanymi w trakcie pracy rezultatami będą służyć sukcesywnemu doskonaleniu Programu i samouczeniu jego wykonawców. Do realizacji celu powoływane będą doraźne zespoły badawcze, które w rocznych cyklach będą obserwować i diagnozować wybrane zagadnienia i stan edukacji kulturalnej na terenie Łodzi – w zakresie objętym programem – oraz przedstawiać wyniki badań w formie raportów. Te z kolei będą źródłem danych służącym doskonaleniu działań edukacyjnych oraz kadr kultury i oświaty.

ZADANIA NA LATA 2019-2021 ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CELU STRATEGICZNEGO NR 4

1. Realizacja cyklicznych badań, opracowanie na potrzeby Programu modelu ewaluacyjnego opartego na zróżnicowanych metodach badawczych i ewaluacyjnych.
2. Opracowanie mierników służących monitorowaniu zadań wykonywanych przez realizatorów Programu.
3. Realizacja cyklicznych spotkań ewaluacyjnych w gronie Rady Programu: ewaluacja na poziomie strategicznym (raz w roku) i ewaluacja na poziomie operacyjnym (doraźnie).
4. Wdrożenie w gronie realizatorów cyklicznego corocznego raportowania ewaluacyjnego Pełnomocnikowi i Radzie Programu.
5. Utworzenie elektronicznej bazy wiedzy na subdomenie Programu na stronie Urzędu Miasta Łodzi, gdzie prezentowane będą rezultaty ewaluacji służące sukcesywnemu doskonaleniu i rozwijaniu Programu.
6. Wydawanie poradników metodycznych dotyczących praktyk edukacyjnych w formie elektronicznej i papierowej.

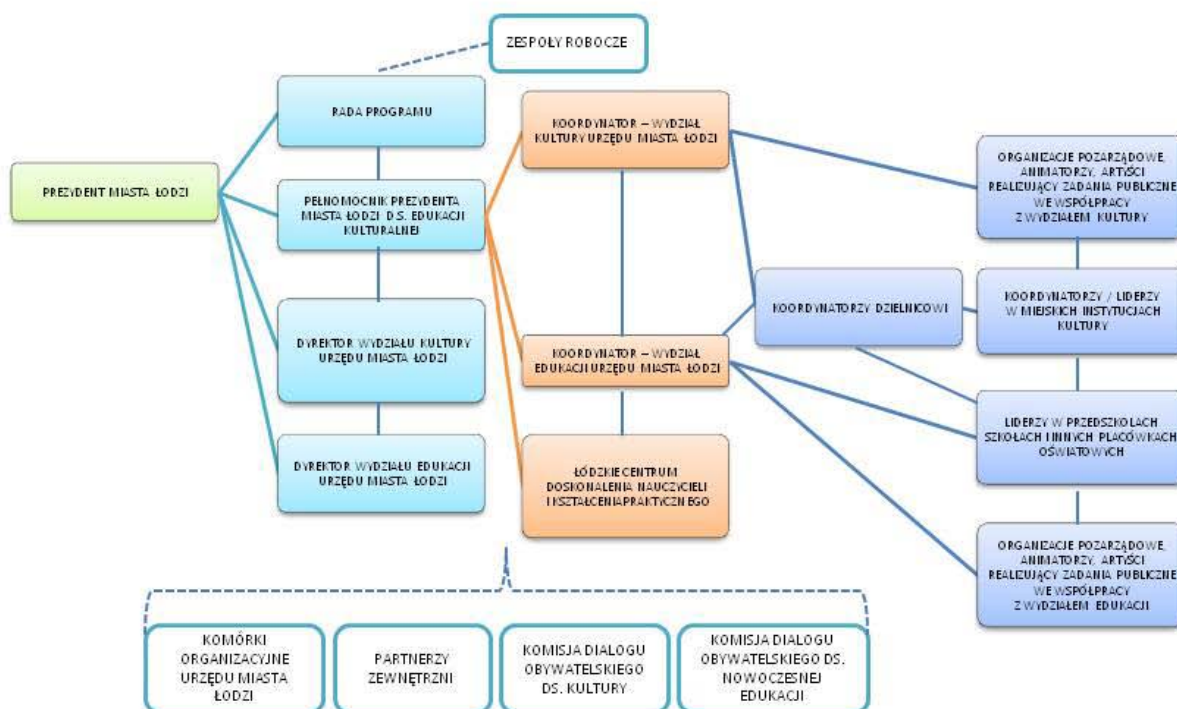
VII. CO DALEJ? – CELE W DŁUŻSZEJ PERSPEKTYWIE

1. Stworzenie systemu certyfikowania edukatorów, pedagogów i animatorów kultury, wykazujących się kreatywnością, innowacyjnością oraz odpowiedzialnymi działaniami na rzecz dobra lokalnej zbiorowości.
2. Uruchomienie Łódzkiego Regionalnego Obserwatorium Kultury zajmującego się badaniami i diagnozowaniem stanu kultury w Łodzi i w regionie (we współpracy z ośrodkami tego typu działającymi na terenie kraju, łódzkimi uczelniami oraz akademickimi ośrodkami badawczymi).

VIII. REALIZATORZY – KTO W PROGRAMIE?

Podstawowymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację Programu są dwie komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi: Wydział Kultury i Wydział Edukacji, do których należeć będzie nadzorowanie i monitorowanie procesu realizacji Programu. W strukturach Urzędu Miasta Łodzi utworzone zostanie stanowisko Pełnomocnika Prezydenta Miasta Łodzi ds. edukacji kulturalnej odpowiedzialnego za koordynację zadań związanych z realizacją Programu, za jego promocję, budowanie relacji pomiędzy wszystkimi sektorami i podmiotami odpowiedzialnymi za edukację kulturalną na terenie Łodzi. Pełnomocnik zapewni zwiększenie efektywności komunikacyjnej oraz sprawną realizację założeń i celów Programu. Bezpośrednio z Pełnomocnikiem współpracować będzie Rada Programu, która stanowić będzie ciało doradcze i opiniodawcze, ponadto komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi odpowiedzialne za wdrażanie Programu i podległe jednostki. Poniżej przedstawiony schemat ilustruje pełną strukturę organizacyjną Programu.

SCHEMAT ORGANIZACYJNY PROGRAMU – STRUKTURA WSPÓŁPRACY

a) PEŁNOMOCCNIK PREZYDENTA MIASTA ŁÓDZI DS. EDUKACJI KULTURALNEJ – KOMPETENCJE I ZADANIA

- Pełnomocnik powoływany jest przez Prezydenta Miasta Łódź i jest członkiem Rady programu;
- Do zadań Pełnomocnika należy min. organizowanie prac związanych z Programem;
- Pełnomocnik nadzoruje wdrażanie Programu, monitoruje jego realizację i współpracuje w tym zakresie z Wydziałem Kultury, Wydziałem Edukacji oraz innymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Łódź, koordynatorami dzielnicowymi, miejskimi instytucjami kultury, łódzkimi placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi realizującymi zlecone zadania publiczne;
- Pełnomocnik organizuje posiedzenia Rady Programu, spotkania koordynatorów dzielnicowych i powołuje ekspertów w zakresie współpracy z Radą Programu;
- Pełnomocnik jest odpowiedzialny za proces ewaluacji Programu;
- Pełnomocnik pośredniczy w relacjach pomiędzy współpracującymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Łódź a zewnętrznymi partnerami;
- Pełnomocnik rekomenduje dobre praktyki – projekty i programy realizowane na terenie Łódź;
- Pełnomocnik opracowuje roczne sprawozdania z wykonania Programu;

- Pełnomocnik koordynuje działania związane z public relations i promocją Programu.

b) RADA PROGRAMU – KOMPETENCJE I ZADANIA

- Rada Programu jest ciałem doradczym i opiniodawczym, którego zasady działania określa oddzielny regulamin, a członkowie powoływani są Zarządzeniem Prezydenta Miasta Łodzi;
- Rada Programu jest kadencyjna (kadencja 3 lata), a jej członkowie mogą być również członkami kapituły dorocznej Nagrody edukacji kulturalnej przyznawanej osobom, które realizują działania edukacyjne w sposób innowacyjny, wartościowy zarówno artystycznie jak i społecznie;
- Rada składa się z delegatów różnych środowisk. W myśl zasady równej reprezentacji proponowany jest następujący skład Rady: przedstawiciele miejskich instytucji kultury – 3 osoby delegowane przez miejskie instytucje kultury (specjaliści z zakresu edukacji lub animatorzy kultury), przedstawiciele łódzkich placówek oświatowych – 3 osoby delegowane przez łódzkie placówki oświatowe (pedagodzy), przedstawiciel Zespołu Ekspertów opracowującego założenia programowe, przedstawiciel Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. kultury, 2 przedstawiciele organizacji pozarządowych realizujących powierzone zadania publiczne z zakresu edukacji kulturalnej, przedstawiciel Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, przedstawiciel Wydziału Kultury i przedstawiciel Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Łodzi;
- Rada tworzy i rekomenduje zasady współpracy między miejskimi instytucjami kultury, placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji Programu edukacji kulturalnej;
- Rada podejmuje decyzje dotyczące kierunków zadań Programu oraz wypracowuje doraźne rozwiązania dotyczące sposobu ich realizacji;
- Rada wspólnie z Pełnomocnikiem przedstawia coroczny raport z wdrażania Programu;
- Rada powołuje zespoły robocze składające się z ekspertów i doradców (spoza swojego grona), których zadaniem jest realizacja zadań zaplanowanych i wyznaczonych przez Radę;
- Członkowie Rady Programu propagują zasadność istnienia Programu, potrzebę edukacji kulturalnej, cele strategiczne i idee zawarte w założeniach programowych.

c) KOMÓRKI ORGANIZACYJNE URZĘDU MIASTA ŁODZI ODPOWIEDZIALNE ZA WDRAŻANIE I REALIZATORZY PROGRAMU – KOMPETENCJE I ZADANIA

c 1. WYDZIAŁ KULTURY URZĘDU MIASTA ŁODZI

- Podstawowym zadaniem Wydziału Kultury jest koordynowanie oraz monitoring wdrażania Programu;
- Wydział Kultury współpracuje z Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Łodzi ds. edukacji kulturalnej, wyznaczonymi koordynatorami dzielnicowymi, liderami w łódzkich placówkach oświatowych, miejskich instytucjach kultury, organizacjami pozarządowymi i współpracującymi partnerami zewnętrznymi;
- Dyrektor Wydziału Kultury wyłania koordynatorów dzielnicowych z miejskich instytucji kultury;

- Wydział Kultury informuje o działaniach i inicjatywach podejmowanych w ramach programu;
- Wydział Kultury odpowiada za działania organizacyjne i przyznawanie dorocznej nagrody dla osób realizujących działania z zakresu edukacji kulturalnej w sposób innowacyjny, wartościowy zarówno artystycznie jak i społecznie;
- Wydział Kultury stwarza ramy i odpowiada za organizację otwartych konkursów ofert na najlepsze inicjatywy z zakresu edukacji kulturalnej w Łodzi;
- Wydział Kultury organizuje doroczne forum (w tym forum ewaluacyjne) animatorów i edukatorów działających w Łodzi z możliwością prezentacji najlepszych inicjatyw animacyjnych i edukacyjnych realizowanych w Łodzi;
- Wydział Kultury we współpracy z Wydziałem Edukacji wypracowuje zasady upowszechniania edukacji kulturalnej wśród rodziców i opiekunów prawnych jako tych, którzy bezpośrednio odpowiadają za rozwój kulturalny dzieci i młodzieży oraz wdraża proces edukacyjny w nadzorowanych miejskich instytucjach kultury;
- Wydział Kultury podejmuje działania zmierzające do wypracowania systemu motywowania miejskich instytucji kultury i organizacji pozarządowych do stałego podnoszenia jakości oferty edukacji kulturalnej (programy, szkolenia, nagrody);
- Wydział Kultury odpowiada za stworzenie, utrzymywanie oraz systematyczne uaktualnianie strony internetowej Programu, uwzględniając bazy danych, bazy kontaktów, realizowanych zadań i projektów.

c 2. WYDZIAŁ EDUKACJI URZĘDU MIASTA ŁODZI

- Podstawowym zadaniem Wydziału Edukacji jest koordynowanie oraz monitoring wdrażania Programu, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru edukacji (w tym poprzez udział przedstawiciela Wydziału w pracach Rady Programu);
- Wydział Edukacji współpracuje z Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Łodzi ds. edukacji kulturalnej, wyznaczonymi koordynatorami dzielnicowymi, liderami w łódzkich placówkach oświatowych, miejskich instytucjach kultury, organizacjami pozarządowymi i współpracującymi partnerami zewnętrznymi;
- Dyrektor Wydziału Edukacji tworzy bazę liderów wyznaczonych z miejskich placówek oświatowych;
- Wydział Edukacji udostępnia i przekazuje dane istotne dla pełnej i aktualnej informacji na stronie internetowej Programu (w szczególności związane z bazami danych kontaktów i realizowanych projektów w podległych placówkach);
- Wydział Edukacji informuje podległe placówki o działaniach, inicjatywach oraz przedsięwzięciach podejmowanych w ramach Programu;
- Wydział Edukacji we współpracy z Wydziałem Kultury odpowiada za działania organizacyjne i przyznawanie dorocznej Nagrody dla osób realizujących działania z zakresu edukacji kulturalnej w sposób innowacyjny i wartościowy zarówno artystycznie jak i społecznie;

- Wydział Edukacji współpracuje przy organizacji forum (w tym forum ewaluacyjnego) animatorów i edukatorów działających w Łodzi, podczas którego prezentowane będą najlepsze inicjatywy animacyjne i edukacyjne realizowane w Łodzi;
- Wydział Edukacji we współpracy z Wydziałem Kultury wypracowuje zasady procesu upowszechniania edukacji kulturalnej wśród rodziców i opiekunów prawnych jako tych, którzy bezpośrednio odpowiadają za rozwój kulturalny dzieci i młodzieży oraz wdraża proces edukacyjny w podległych placówkach oświatowych;
- Wydział Edukacji podejmuje współpracę w obszarze realizacji programów edukacji kulturalnej – m.in. programu partnerskiego;
- Wydział Edukacji współpracuje z Wydziałem Kultury przy tworzeniu priorytetów szkoleniowych dla edukatorów, animatorów i kadry pedagogicznej;
- Wydział Edukacji podejmuje współpracę z Wydziałem Kultury i Radą Programu w zakresie wypracowywania narzędzi systemu motywowania placówek oświatowych i pedagogów do prowadzenia edukacji kulturalnej (programy, szkolenia, nagrody);
- Wydział Edukacji w ścisłej współpracy z Wydziałem Kultury prowadzi kampanię informacyjną w placówkach oświatowych na temat kierowanej do nich oferty edukacyjnej zgodnej z założeniami Programu.

c 3. ŁÓDZKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI I KSZTAŁCENIA PRAKTYCZNEGO

- Przedstawiciel Łódzkiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego bierze udział w pracach Rady Programu;
- Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego we współpracy z Pełnomocnikiem Prezydenta Miasta Łodzi ds. edukacji kulturalnej, Wydziałem Edukacji i Łódzkim Kuratorium Oświaty przygotowuje propozycje szkoleń dla kadry pedagogicznej;
- Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego współpracuje z koordynatorami dzielnicowymi i liderami w placówkach oświatowych w procesie wdrażania Programu we wszystkich jego aspektach;
- Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego współpracuje przy tworzeniu systemu motywowania szkół i nauczycieli do prowadzenia edukacji kulturalnej (nagrody, programy, szkolenia);
- Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego współpracuje i udziela pomocy metodycznej przy tworzeniu dla szkół przykładowych modułów edukacyjnych z poszczególnych dziedzin: literatura, plastyka, muzyka, teatr, taniec, film, fotografia, muzealnictwo, dziedzictwo kultury, etc;
- Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego współpracuje przy organizacji forum animatorów i edukatorów działających w Łodzi (w tym forum ewaluacyjnego).

d) KOORDYNATOR DZIELNICOWY – KOMPETENCJE I ZADANIA

- Koordynator dzielnicowy jest wyznaczany spośród pracowników miejskich instytucji kultury (na zasadzie powierzenia dodatkowych obowiązków);

- Koordynator dzielnicowy zbiera informacje nt. edukacji kulturalnej od wszystkich realizatorów programu na wyznaczonym obszarze (w tym w macierzystej instytucji) w celu umieszczenia i ich na stronie internetowej Programu oraz w innych mediach i kanałach informacyjnych;
- Koordynator dzielnicowy rozpowszechnia informacje o działaniach dotyczących edukacji kulturalnej i współpracuje z placówkami oświatowymi na terenie danej dzielnicy w zakresie realizacji Programu;
- Koordynator dzielnicowy odpowiada za monitorowanie realizacji oferty edukacyjnej na terenie/obszarze objętym koordynacją i za koordynowanie działań diagnostycznych oraz ewaluacyjnych;
- Koordynator dzielnicowy odpowiada za nawiązywanie współpracy z podmiotami działającymi na danym obszarze, które mogą wspierać realizację Programu, a także za stałe informowanie ich o działaniach podejmowanych w jego ramach;
- Koordynator dzielnicowy współpracuje przy organizacji forum animatorów i edukatorów działających w Łodzi (w tym forum ewaluacyjnego);
- Koordynator dzielnicowy podejmuje współpracę w obszarze realizacji programów edukacji kulturalnej – m.in. programu partnerskiego;
- Koordynator dzielnicowy jest członkiem zespołu koordynatorów i uczestniczy w spotkaniach zwoływanych przez Pełnomocnika ds. edukacji kulturalnej i doraźnie w pracach Rady Programu;
- Koordynator dzielnicowy uczestniczy w spotkaniach, szkoleniach i warsztatach organizowanych w ramach Programu, oraz rozpowszechnia informacje na temat organizowanych szkoleń, warsztatów, etc.

e) REALIZATORZY – KOMPETENCJE I ZADANIA

e 1. LIDER – MIEJSKA INSTYTUCJA KULTURY

- Współpracuje z koordynatorem dzielnicowym na danym obszarze, liderami w łódzkich placówkach oświatowych, Wydziałem Kultury i Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Łodzi;
- Współtworzy, promuje i realizuje zadania z zakresu edukacji kulturalnej;
- Przekazuje do dzielnicowego koordynatora informacje dotyczące aktualnie realizowanych programów edukacji kulturalnej;
- Nawiązuje i rozwija współpracę z innymi instytucjami kultury, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, animatorami i artystami działającymi na terenie miasta Łodzi.
- Współpracuje przy organizacji forum animatorów i edukatorów działających w Łodzi (w tym forum ewaluacyjnego);
- We współpracy z Wydziałem Kultury i Wydziałem Edukacji odpowiada za objęcie procesem edukacji rodziców i opiekunów prawnych jako tych, którzy bezpośrednio odpowiadają za rozwój kulturalny dzieci i młodzieży;
- Podejmuje współpracę w obszarze realizacji aktualnie prowadzonych zadań i programów edukacji kulturalnej;

- Pracownicy instytucji uczestniczą w spotkaniach, szkoleniach i warsztatach organizowanych w ramach Programu.

e 2. LIDER KULTURY W ŁÓDZKIEJ PLACÓWCE OŚWIATOWEJ

- Lider jest powoływany przez dyrektora placówki w porozumieniu z radą pedagogiczną placówki i jest jej członkiem;
- Informuje o działaniach podejmowanych w ramach Programu, nawiązuje współpracę z pedagogami i rodzicami w zakresie realizacji Programu i wspiera inicjatywy placówki, w której pracuje;
- Współpracuje z koordynatorem dzielnicowym na danym obszarze w procesie realizacji wszystkich aspektów Programu (w tym w procesie ewaluacji);
- Przekazuje do dzielnicowego koordynatora informacje dotyczące aktualnie realizowanych w placówce programów edukacji kulturalnej;
- Nawiązuje i rozwija współpracę z innymi placówkami oświatowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi, animatorami i artystami działającymi na terenie miasta Łodzi na rzecz edukacji kulturalnej;
- Zbiera informacje i rekomenduje uczniom lub podopiecznym placówki oświatowej propozycje kulturalne godne polecenia ze względu na realizowane cele edukacji kulturalnej.
- Współpracuje przy organizacji forum animatorów i edukatorów działających w Łodzi (w tym forum ewaluacyjnego);
- We współpracy z Wydziałem Kultury i Wydziałem Edukacji lider odpowiada za objęcie procesem edukacji rodziców i opiekunów prawnych w swojej placówce, jako tych, którzy bezpośrednio odpowiadają za rozwój kulturalny dzieci i młodzieży;
- Uczestniczy w spotkaniach, szkoleniach i warsztatach organizowanych w ramach Programu oraz rekomenduje szkolenia i warsztaty organizowane w ramach Programu pozostałym członkom rady pedagogicznej swojej placówki.

e 3. ORGANIZACJA POZARZĄDOWA, ANIMATOR, ARTYSTA

- Współpracuje z koordynatorem dzielnicowym na danym obszarze, liderami w miejskich instytucjach kultury, liderami w łódzkich placówkach oświatowych, Wydziałem Kultury i Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Łodzi; nawiązuje i rozwija współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi i łódzkimi placówkami oświatowymi działającymi na terenie miasta Łodzi;
- Podejmuje się realizacji zadań z zakresu edukacji kulturalnej we współpracy z Wydziałem Kultury lub Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Łodzi (dbając szczególnie o innowacyjność i wysoką jakość oferty);
- Przekazuje do dzielnicowego koordynatora informacje dotyczące aktualnie realizowanych zadań z zakresu edukacji kulturalnej;
- Współpracuje przy organizacji forum animatorów i edukatorów działających w Łodzi (w tym forum ewaluacyjnego);

- We współpracy z Wydziałem Kultury i Wydziałem Edukacji odpowiada za objęcie procesem edukacji rodziców i opiekunów prawnych jako tych, którzy bezpośrednio odpowiadają za rozwój kulturalny dzieci i młodzieży;
- Podejmuje współpracę w obszarze realizacji programów edukacji kulturalnej;
- Uczestniczy w spotkaniach, szkoleniach i warsztatach organizowanych w ramach programu.
- Informuje o programie i rekomenduje działania Programu.

f) PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE | PARTNERZY ZEWNĘTRZNI | OBSZARY WSPÓŁPRACY

Podmioty współpracujące i partnerzy Programu to komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi, miejskie jednostki organizacyjne, instytucje, organizacje pozarządowe, osoby, a także środowiska, które mogą wspierać realizację Programu w sposób organizacyjny, doradczy lub finansowy. W pierwszym okresie jego wdrażania rekomendowane są następujące podmioty:

- Biuro Strategii Miasta Urzędu Miasta Łodzi,
- Biuro ds. Partycypacji Społecznej Urzędu Miasta Łodzi,
- Biuro ds. Rewitalizacji Urzędu Miasta Łodzi,
- Biuro Obsługi Inwestora i Współpracy z Zagranicą Urzędu Miasta Łodzi,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi,
- Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi,
- Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego,
- Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk o Wychowaniu, Katedra Edukacji Artystycznej i Pedagogiki Twórczości,
- Uniwersytet Łódzki Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Instytut Socjologii,
- Uniwersytet Łódzki Wydział Filologiczny Instytut Kultury Współczesnej,
- Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli,
- Łódzkie Kuratorium Oświaty,
- Klub Nauczyciela w Łodzi – Centrum Usług Wspólnych Oświaty,
- Koalicje Kultury,
- Polski Komitet Międzynarodowego Stowarzyszenia Wychowania Przez Sztukę Insea,
- Polskie Stowarzyszenie Kreatywności,
- Fundacja Wspierania i Rozwoju Kreatywności,
- Ośrodki badawcze i obserwatoria kultury istniejące na terenie Rzeczypospolitej,
- Wyższe uczelnie artystyczne w Łodzi.

IX. ODBIORCY – KTO ZYSKA?

Program zakłada powszechną dostępność edukacji kulturalnej dla wszystkich mieszkańców Łodzi, co oznacza, że jest adresowany do:

- dzieci od 0 do 3 lat,

- dzieci w okresie edukacji przedszkolnej,
- dzieci i młodzieży w okresie edukacji szkolnej,
- osób dorosłych (także z uwzględnieniem specjalnych potrzeb edukacyjnych),
- seniorów.

Program kładzie duży nacisk na pracę z udziałem rodziców i opiekunów prawnych w celu wyposażenia ich w umiejętność i narzędzia świadomego, odpowiedzialnego kształtowania indywidualnego procesu edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży oraz współkształtowania oferty tej edukacji jako partnerów nauczycieli, animatorów, edukatorów czy artystów.

Dodatkowo należy wymienić szczególne grupy odbiorców:

- rodziny z dziećmi (w tym rodziny wielopokoleniowe),
- młodzież pozostająca poza systemem edukacji formalnej,
- osoby objęte procesem rewitalizacji społecznej,
- osoby niepełnosprawne (dzieci, młodzież i dorośli),
- osoby z grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. seniorzy, dzieci z rodzin ubogich, etc.).

Beneficjentami programu są także realizatorzy programu – osoby uczestniczące w sposób bezpośredni lub pośredni w działaniach ściśle związanych z prowadzeniem edukacji. Są to animatorzy, edukatorzy (także niezależni i niefunkcjonujący w strukturach instytucji ani organizacji pozarządowych), pedagodzy oraz dyrektorzy placówek oświatowych i instytucji kultury.

X. JAKIE NARZĘDZIA? – PROMOCJA I KOMUNIKACJA

Podstawowymi narzędziami komunikacyjnymi Programu są:

- Subdomena Programu na stronie internetowej Urzędu Miasta Łodzi, na której dokumentuje się oraz promuje działania z zakresu edukacji kulturalnej; baza kontaktów tworzona we współpracy koordynatorów dzielnicowych, Wydziału Kultury i Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Łodzi,
- profile w „mediach społecznościowych” prowadzone w celach informacyjnych nt. ofert i działań programowych,
- poradniki, informatory, raporty z realizacji działań edukacyjnych jako wsparcie koncepcyjne, merytoryczne, metodyczne, źródło praktycznych informacji, przydatnych kontaktów, innowacyjnych, ciekawych i inspirujących pomysłów,
- wyodrębniona w łódzkich placówkach oświatowych przestrzeń służąca zamieszczaniu informacji o ofercie edukacyjnej miejskich instytucji kultury oraz działań organizacji pozarządowych wspieranych przez Urząd Miasta Łodzi (również tych rekomendowanych),
- spotkania organizowane dla koordynatorów i liderów w celu wymiany informacji i promocji Programu,
- miejskie przestrzenie informacyjne wykorzystywane dla potrzeb informowania mieszkańców o działaniach z zakresu edukacji kulturowej,

- link do subdomeny Programu na stronach internetowych realizatorów Programu,
- drukowane materiały informacyjne w formie pocztówek i mapy edukacji kulturalnej,
- rzecznictwo w związku z Programem prowadzone przez przedstawicieli Rady Programu, koordynatorów dzielnicowych, liderów w łódzkich placówkach oświatowych, pracowników instytucji kultury, animatorów i edukatorów, przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- spotkania i konferencje dotyczące edukacji kulturalnej w Łodzi,
- wykorzystanie innych kanałów komunikacyjnych – media masowego przekazu typu telewizja, internet, radio, prasa w celach informacyjnych i promocyjnych.

XI. ZA CO? – FINANSOWANIE PROGRAMU

Do realizacji założeń programowych i celów Programu, które wymagają finansowania, wydzielono w budżecie Urzędu Miasta Łodzi środki finansowe, które zgodnie z zadaniami będą wydatkowane między innymi na konkursy grantowe, dotacje celowe, projekty partnerskie, granty ze wsparciem tutorskim, program „Świetlic kultury”, szkolenia, nagrody dla animatorów, organizację forów, zadania związane z badaniami i procesem ewaluacji.

STRUKTURA WYDATKÓW

- dotacje celowe z zakresu edukacji kulturalnej dla miejskich instytucji kultury,
- dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu edukacji kulturalnej w otwartych konkursach ofert dla organizacji pozarządowych,
- dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu edukacji kulturalnej w trybie pozakonkursowym dla organizacji pozarządowych,
- stypendia dla artystów, animatorów i edukatorów,
- przyznawanie nagród finansowych,
- zlecenie usług z zakresu edukacji kulturalnej,
- zlecenie zadań związanych z promocją Programu i działań z zakresu edukacji kulturalnej.

W planie na kolejne lata zakłada się finansowanie m.in.: konferencji branżowych, konwentów, wdrażanie programu wyposażania pracowni twórczych, oraz zwiększanie wsparcia istniejących już programów.

Przewiduje się także możliwość dofinansowywania działań z zakresu edukacji kulturalnej przez inne komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na konkretne projekty.

XII. KIEDY TO SIĘ ZACZĘŁO? – PROCES TWORZENIA PROGRAMU

Proces zmierzający do stworzenia dokumentu programowego rozpoczął się w pierwszej połowie 2017 roku i objął następujące czynności:

Etap 1. Analiza funkcjonujących na terenie Rzeczypospolitej programów edukacyjnych i istniejących opracowań badawczych związanych z edukacją kulturalną.

Etap 2. Przygotowanie badania w celu zdiagnozowania stanu prowadzonej edukacji kulturalnej w Łodzi skierowanego do miejskich instytucji kultury w Łodzi, łódzkich placówek oświatowych i organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu kultury w 2017 r. wyłonionych w otwartym konkursie ofert Wydziału Kultury Urzędu Miasta Łodzi. Opracowanie wyników ankiet.

Etap 3. Powołanie Zarządzeniem Nr 6918/VII/17 Prezydenta Miasta Łodzi zespołu ekspertów z różnych dziedzin: socjologia kultury, socjologia sztuki, kulturoznawstwo, filmoznawstwo, teatrologia, pedagogika teatru, pedagogika twórczości i pedagogika społeczna, edukacja muzealna, muzykologia, muzyka, animacja kultury, edukacja wizualna. Zadaniem zespołu były analiza sprawozdań ankietowych, potencjału kulturowego i kulturotwórczego Łodzi w kontekście projektowanego Programu, przygotowanie założeń dotyczących Programu, określenie głównego celu, wyznaczenie celów strategicznych i zaproponowanie możliwych do zastosowania rozwiązań i wytycznych w ramach Programu.

Etap 4. Prezentacja założeń programowych i projektu Programu podczas zjazdu komisji kultury Unii Metropolii Polskich (Katowice, grudzień 2017 roku).

Spotkania informacyjne, dyskusje z przedstawicielami łódzkiego środowiska kultury, przedstawicielami oświaty i przedstawicielami organizacji pozarządowych na temat założeń programu, zbieranie opinii (styczeń 2018 roku).

Prezentacja założeń programowych podczas Komisji Kultury Rady Miasta Łodzi (luty 2018 roku).

Etap 5. Przygotowane roboczej wersji dokumentu programowego (luty – kwiecień 2018 roku).

Etap 6. Drugi etap konsultacji z przedstawicielami łódzkiego środowiska kultury, przedstawicielami oświaty i przedstawicielami organizacji pozarządowych – prezentacja roboczej wersji programu, zbieranie opinii i sugestii dotyczących proponowanych rozwiązań (kwiecień – maj 2018 roku).

Etap 7. Prace redakcyjne, przygotowane dokumentu programowego. Prezentacja dokumentu programowego podczas Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Kultury, Komisji Kultury Rady Miasta Łodzi; konsultacje z Wydziałem Edukacji i Biurem Strategii Urzędu Miasta Łodzi (maj – wrzesień 2018 roku).

Etap 8. Prace legislacyjne (wrzesień – listopad 2018 r.).

Partycypacyjny model pracy obowiązywał podczas całego procesu przygotowań do ogłoszenia programu. Do dyskusji zapraszano przedstawicieli różnych środowisk: ekspertów, naukowców, przedstawicieli instytucji kultury, organizacji pozarządowych, animatorów, nauczycieli i urzędników. Model partycypacyjny zachowany będzie na każdym etapie realizacji założeń i wykonywania zadań programowych zgodnie z celem strategicznym nr 2 programu.

XIII. AUTORYTETY – LITERATURA PRZEDMIOTU

Animacja kultury. Doświadczenie i przyszłość, red. Godlewski G., Mencwel A., Kurz I., Wójtowski M., Instytut Kultury Polskiej Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2002.

Diagnoza w kulturze, red. Krajewski M., Skórzyńska A., Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2017.

Edukacja artystyczna i kulturalna w szkołach w Europie, Komisja Europejska, EACEA, P9 – Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2010.

Edukacja kulturowa. Poręcznik, red. Koschany R., Skórzyńska A., Centrum Kultury ZAMEK, Centrum Praktyk Edukacyjnych, Poznań 2014.

Edukacja kulturowa. Poradnik metodyczny, red. Sikorska K., Centrum Kultury ZAMEK, Centrum Praktyk Edukacyjnych, Poznań 2014.

Edukacja kulturowa. Poradnik metodyczny, tom 2, red. Sikorska K., Centrum Kultury ZAMEK, Centrum Praktyk Edukacyjnych, Poznań 2015.

Edukacja kulturalna jako projekt publiczny? red. Kosińska M., Sikorska K., Skórzyńska A., Galeria Miejska Arsenał, Poznań 2012.

Lokalnie: animacja kultury / community arts, red. Kurz I., Instytut Kultury Polskiej Uniwersytet Warszawski, Warszawa 2008.

Niewidzialne miasto, red. Krajewski M., Fundacja Nowej Kultury Bęc Zmiana, Warszawa 2012.

Borowska M., Branka M., Wcisło J., *Docenić bibliotekę, jak skutecznie prowadzić rzecznictwo*, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, Warszawa 2012.

Cabała A., Rodek V., *W poszukiwaniu modeli edukacji kulturowej. Aktywność nauczycieli i jej uwarunkowania w przestrzeni edukacji formalnej*, Regionalny Instytut Kultury w Katowicach, Katowice 2017.

Chmielińska A., *Dynamika transgresji twórczych. Studia przypadków pedagogów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017.

Drozdowski R., Fatyga B., Filiciak M., Krajewski M., Szlendak T., *Praktyki kulturalne Polaków*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2014.

Dziamski G., *Kulturoznawstwo, czyli wprowadzenie do kultury ponowoczesnej*, Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2016.

Kargul J., *Upowszechnianie, animacja, komercjalizacja kultury*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2012.

Krajewski M., Schmidt F., *Muzyka i plastyka w polskich szkołach podstawowych i gimnazjalnych*, Warszawa, 2013.

Modrzejewska-Świgulska M., *Twórczość codzienna w narracjach pedagogów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2016.

Nęcka E., *Psychologia twórczości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2012.

Olbrycht K. *Miejsce edukacji kulturalnej w uczeniu się wartościowania w kulturze. Pytania i dylematy*. W: *Kryteria wyboru i oceniania w kulturze*. Red. J. Winnicka-Gburek, B. Dziadzia. Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2017.

Szmidt K. J., *Twórczość i pomoc w tworzeniu w perspektywie pedagogiki społecznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2010.

Szmidt K. J., *Pedagogika twórczości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne (wyd. II), Sopot 2013.

Szmidt K. J., *Edukacyjne uwarunkowania rozwoju kreatywności*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017.

Szmidt K. J., *Trening kreatywności*. Podręcznik dla pedagogów, psychologów i trenerów grupowych, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2013

WYBRANE RAPORTY

Kadry dla kultury w edukacji i edukacji w kulturze raport, Olbrycht K., Skutnik J., Konieczna E., Sieroń-Galusek D., Dziadzia B., Regionalny Ośrodek Kultury w Katowicach, Katowice 2012.

Teatralny Plac Zabaw Jana Dormana. Edukacja teatralna w szkołach podstawowych. Raport z badań, Kalinowska K., Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Warszawa 2013.

Współdziałanie w kulturze, Raport z realizacji programu Bardzo Młoda Kultura 2017, oprac. merytoryczne Krajewski M., Frąckowiak M., Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2017.

Fatyga B., Nowiński J., Kukołowicz T. (współpraca), *Jakiej kultury potrzebują Polacy i czy edukacja kulturalna im ją zapewnia, Raport o problemach edukacji kulturalnej w Polsce dla Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego*, Warszawa 2009.

Hernik K., Solon-Lipiński M., Stasiowski J., Sijko K., Jabłkowski S.G., Walczak A., *Współpraca szkół z podmiotami zewnętrznymi. Raport z badania otoczenia instytucjonalnego przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów*, Warszawa, 2012.

Krajewski M., Schmidt F., *Animacja/edukacja. Możliwości i ograniczenia edukacji kulturowej w Polsce, raport końcowy*, Małopolski Instytut Kultury, Kraków 2014.

Schmidt F., *Wizualne Niewidzialne. Sztuki wizualne w Polsce. Stan, rola i znaczenie. Raport końcowy*, Warszawa, 2016.

XIV. SŁOWNIK WYBRANYCH POJĘĆ

ANIMACJA KULTUROWA

działania podejmowane w konkretnej grupie, wspomagające te formy uczestnictwa jej członków we własnej kulturze, które uznają oni za ważne, a które są z jakichś powodów utrudnione. Animacja zawsze uwzględnia kulturowy potencjał grupy, w której pracujemy, a służy jego wzmocnieniu lub wydobyciu poprzez: 1) inicjowanie nowych, pożądanych relacji między wszystkimi uczestnikami; 2) nawiązywanie relacji z innymi grupami i instytucjami; 3) umożliwianie podejmowania nowych działań; 4) umożliwianie suwerennego podejmowania decyzji; oraz 5) wypracowanie, jeśli jest taka potrzeba, modelu zmiany kulturowej.

Agata Skórzyńska

DZIEDZICTWO KULTUROWE

zasób rzeczy nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nim wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi uznawanymi za podstawę ochrony prawnej dla dobra konkretnego społeczeństwa i jego rozwoju oraz dla przekazania ich następnym pokoleniom, z uwagi na zrozumiałe i akceptowane wartości historyczne, patriotyczne, religijne, naukowe i artystyczne, mające znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju politycznego, społecznego i kulturalnego, dowodzenia prawd i upamiętniania wydarzeń historycznych, kultywowania poczucia piękna i wspólnoty cywilizacyjnej.

Jan Pruszyński

EDUKACJA

działania formalne i nieformalne na rzecz wspierania rozwoju jednostki i przygotowania jej do życia społecznego, przy czym zarówno „rozwój jednostki”, jak i „przygotowanie do życia społecznego” przyjmują różne znaczenia, zależne od realizowanego w praktyce, choć nie zawsze deklarowanego i uświadamianego programu tych działań.

Katarzyna Olbrycht

EDUKACJA ESTETYCZNA

kształcenie emocjonalne i kulturalne łączące następujące aspekty procesu edukacyjnego: przekazywanie wiedzy o zjawiskach artystycznych; stymulowanie przeżyć i doznań w bezpośrednim kontakcie z dziełem czy tekstem kultury, kształtowanie intelektu i wrażliwości oraz pobudzanie postawy kreatywnej i ekspresji twórczej.

KAPITAŁ LUDZKI

zasób wiedzy, umiejętności, zdrowia i energii witalnej zawarty w każdym człowieku i w społeczeństwie jako całości, określający zdolności do pracy, do adaptacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości kreacji nowych rozwiązań.

Gary Stanley Becker

KAPITAŁ SPOŁECZNY

ogół norm społecznych, sieci wzajemnego zaufania, lojalności, poziomych sieci zależności i kooperacji w danej grupie społecznej. W tym pojęciu kapitał społeczny jest niezbędnym elementem społeczeństwa obywatelskiego.

Robert Putnam

KAPITAŁ KULTUROWY

(wg Pierre’a Bourdieu) całość dóbr symbolicznych, idei, wiedzy, umiejętności i przedmiotów o wartościach kulturowych, jakie nabywa jednostka w czasie uczestnictwa w życiu społecznym istniejąca w trzech postaciach: kapitał inkorporowany, wcielony, zinternalizowany, czyli wiedza tworząca trwałe dyspozycje jednostki – kompetencję. Przejawia się w formie kompetencji w jakiejś dziedzinie, poprawnym użyciu języka, znajomości konwencji, orientacji w świecie społecznym; kapitał zobjektywizowany, czyli dziedzictwo kulturowe, dobra kultury w postaci materialnej (obrazy, książki, instrumenty, maszyny itd.); kapitał zinstytucjonalizowany poprzez uznanie społeczne (tytuły, dyplomy, zwycięstwa w konkursach, itd.) (...)

Na podstawie opracowania Barbary Fatygi

KOMPETENCJA KULTUROWA

umiejętność użytkowania wzorców kulturowych obowiązujących w obrębie danej kultury; w najszerszym ujęciu całokształt zdolności określających kulturowe zachowania człowieka.

Leszek Korporowicz

TOŻSAMOŚĆ KULTUROWA

jedna z odmian tożsamości społecznej (zbiorowej). Względnie trwała identyfikacja grupy ludzi i pojedynczych jej członków z określonym układem kulturowym tworzoną przez zespół idei, przekonań, poglądów, z konkretnymi zwyczajami i obyczajami oraz z danym systemem aksjologicznym i normatywnym. Zbiór wierzeń i zachowań, wspólny język, który odróżnia grupy etniczne od siebie i od kultury dominującej.

Marek S. Szczepański

UPOWSZECHNIANIE KULTURY

ruch społeczny lub działalność instytucjonalna, nastawiona na pozyskiwanie zwolenników dla określonych wartości kultury, określonego stylu uczestnictwa kulturalnego, czy szerzej dla pewnego sposobu życia. Działania tego typu polegają na rozszerzaniu audytoriów kultury symbolicznej i na dynamizowaniu procesów aktywności kulturalnej, z wyraźnym dążeniem do sublimacji (uszlachetniania) i bogacenia życia kulturalnego członków społeczności lokalnej i grup społecznych. Respektuje się tu prawo jednostki do własnych preferencji i wartości kulturalnych, do dokonywania wyborów kulturalnych (treści, formy, jakość uczestnictwa w kulturze), zakłada jednak wspomaganie, stymulowanie i tworzenie warunków oraz bogacenie aktywności kulturalnej jednostek i grup.

Krzysztof J. Szmidt

ZAŁĄCZNIK NR 1 – założenia programowe.

ZAŁĄCZNIK NR 2 – Zestawienie celów strategicznych, zadań, podmiotów odpowiedzialnych i współpracujących oraz perspektywy czasowej wraz ze wskaźnikami realizacji.